

สภาพคำมั่น

ประวัติศาสตร์แต่โบราณมาแล้วชี้ให้เห็นว่าการให้คำมั่นมีผลทางกฎหมาย
ต่อผู้ให้คำมั่น เมื่อมีการให้คำมั่นกันแล้ว ย่อมก่อให้เกิดภาระหน้าที่แก่ผู้ให้คำมั่นที่จะต้อง
ปฏิบัติตามคำมั่นนั้น และเมื่อผู้ให้คำมั่นไม่เคารพต่อคำมั่น ย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย
ทางแพ่งใดก็จะต้องชดเชยต่อไป

ประวัติความเป็นมาของคำมั่น

ก. ประวัติความเป็นมาของคำมั่นในประเทศไทย

สมัยโบราณ คำมั่นสัญญายังไม่ค่อยมีความสำคัญ ดังเช่น สมัยปัจจุบัน
โดยคำมั่นสัญญา เริ่มแรกมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์ในระเบียบทางชุมชน
ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นประมุขกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เป็นนายกับทาส บิคา
มาร คากับบุตรและสามีกับภรรยา เป็นต้น สัญญาฉบับแรกได้แก่สัญญารับเช่า เป็นสมัคร
พรรคพวกของหมู่คณะหรือของครอบครัว เช่น รับเป็นบุตรบุญธรรม สัญญาหนี้ และ
สัญญาแรงงาน เป็นต้น ภายหลังต่อมาจึงได้เกิดสัญญาในระเบียบเศรษฐกิจเกิดขึ้น¹

สมัยกรุงศรีอยุธยา เราจะเห็นได้ว่าบทกฎหมายเก่าที่ตกทอดมาจนถึง
ปัจจุบัน มีบทต่าง ๆ อันว่าด้วยสัญญาหลายชนิด เช่น สัญญาซื้อ สัญญาซื้อขาย ฯลฯ
ซึ่งบัญญัติไว้เป็นกรณี ๆ ไป และไม่อาจจะหาหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนได้ออกไปเสียจาก

¹ ร.แลงกาค. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (กฎหมายเอกชน) สัญญา
(พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง, 2491), หน้า 1-2
(ข้อสังเกต : กรณีการตีความกฎหมายไทยโบราณของศาสตราจารย์ ร.แลงกาค. นั้น
ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ในปัจจุบันว่าอาจจะคลาดเคลื่อนจากเจตนารมณ์ของกฎหมายที่
แท้จริง

จะไร้ชีวิตอันยาวนานเอา เมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับปัจจุบัน คงมีสัญญาซึ่งได้รับความเอาใจใส่จากผู้บัญญัติกฎหมายอย่างแท้จริง เพียง 2 ชนิด เท่านั้น คือ สัญญาคู่และสัญญาขายคนเป็นทาส เหตุผลเกี่ยวกับความขาดแคลนกฎหมาย ในสมัยกรุงศรีอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช กล่าวไว้ว่า ทางด้านเศรษฐกิจประการหนึ่ง และเหตุผลทางด้านการเมืองอีกประการหนึ่ง จึงเป็นที่เข้าใจกันว่าความสัมพันธ์ในทางสัญญายังคงอยู่ในระดับไม่ก้าวหน้า และทำให้เกิด มีพันธสัญญาในเรื่องนี้แต่เพียงส่วนน้อย ลักษณะของความผูกพันทางสัญญาเนื่องมาจากการวิวัฒนาการ เป็นมาโดยลำดับ เมื่อสัญญาปรากฏในบทกฎหมายครั้งแรกคงมีลักษณะ ผิดแปลกแตกต่างไปกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และบางครั้งมีลักษณะตรงกันข้าม กล่าวคือ ความผูกพันมิได้เกิดขึ้นจากความตกลงของคู่สัญญา แต่เกิดจากวัตถุประสงค์ภายนอกของคู่ สัญญา คือ เกิดจากแบบพิธีหรือการส่งมอบสิ่งของ สัญญาจึงเป็นสัญญาตามแบบพิธีหรือ ทรัพย์สินสัญญา การไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาในสมัยนั้นถือว่าการ ละเมิด ซึ่งทำให้ ลูกหนี้ต้องเสียค่าปรับหรือได้รับโทษทางร่างกาย และลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในหนี้สินของ ตนไม่เฉพาะแต่กองทรัพย์สินของตนเท่านั้น ยังต้อง รับผิดชอบด้วยเนื้อตัวร่างกายของ ตนด้วย หากไม่สามารถชำระหนี้ ลูกหนี้จะต้องถูกเอาตัวลง เป็นทาส¹ หรือถูกจองจำ ไล่ชื่อเข้าคุกตักแค้นเพื่อเร่งรัดชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นและในที่สุดยังมีการ เอาตัวลูกหนี้ ไปขายเพื่อเอาเงินมาใช้หนี้²

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ถึงปัจจุบัน

ในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้มีการชำระสะสางและรวบรวมกฎหมาย กรุงศรีอยุธยาเข้าไว้ในกฎหมายตราสามดวง³ ต่อมาวิวัฒนาการความเจริญทาง

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2 - 7

² ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, ประวัติกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยา (พระนคร : โรงพิมพ์ทางหลวงส่วนจำกัดศิริพร, 2510), หน้า 27

³ กรมศิลปากร, กฎหมายตราสามดวง (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2521)

เศรษฐกิจการค้าและการประกอบอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ เริ่มมีมากขึ้น จึงมีความคิดที่จะทำประมวลกฎหมายในส่วนแพ่งและในส่วนอาญาเกิดขึ้น เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงตัวบทกฎหมายโบราณซึ่งลางพินสมัยแล้วให้ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศ รัชกาลที่ 5 จึงใ้ควาจ้างชาวต่างประเทศเข้ามา เป็นที่ปรึกษาประจำกระทรวงมหาดกรมต่าง ๆ และได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรวบรวมกฎหมายและจัดทำกฎหมายขึ้น โดยมีชาวต่างประเทศเป็นกรรมการ กฎหมายลักษณะสัญญาได้มาจากกฎหมายเยอรมัน กฎหมายฝรั่งเศส กฎหมายสวีต และกฎหมายญี่ปุ่น ซึ่งเป็นแบบของระบบประมวลกฎหมายในปัจจุบัน ซึ่งกฎหมายลักษณะสัญญานี้ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกาใ้ค้อออกประกาศใ้เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2466¹ และต่อมาใ้ค้มีการตรวจชำระใหม่และประกาศใ้เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468² ในหมวดที่เกี่ยวกับการก่อให้เกิดสัญญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใ้ค้บัญญัติเรื่องค้ำมั่นจะใ้รางวัล (มาตรา 362 - 365) และนอกจากนี้ยังใ้ค้กล่าวถึงค้ำมั่นจะทำสัญญาใ้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าควยเอกเทศสัญญา เช่น ค้ำมั่นว่าจะซื้อหรือค้ำมั่นว่าจะขาย (มาตรา 454) ค้ำมั่นในการซื้อขายทรัพย์สิน (มาตรา 456) ค้ำมั่นว่าจะใ้ (มาตรา 526) ค้ำมั่นว่าจะขายในสัญญาเช่าซื้อ (มาตรา 572) เป็นต้น

¹ พระวรภักดีพินุลย์ (ม.ล.นภา ชุมสาย) ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย พิมพ์ครั้งที่ 1 (พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมนตรีแห่งประเทศไทย, 2504) หน้า 136

² เรื่องเดียวกัน

ข. ประวัติความเป็นมาของคำมั่นในต่างประเทศ

กฎหมายโรมัน¹

ในเบื้องต้นของกฎหมายโรมัน ความคิดในเรื่องข้อตกลงยังไม่มีหลักตั้งเดิมของกฎหมายโรมันเกี่ยวกับพันธะตามสัญญา คือหลักการเป็น "หนึ่ง" หมายความว่าฝ่ายหนึ่งมีพันธะผูกพันกับอีกฝ่ายหนึ่ง เพราะได้รับสิ่งของบางอย่างหรือรับเงินมา ต่อมากฎหมายโรมันได้มีการพัฒนาการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในเรื่องรูปแบบของสัญญาเพราะนับแต่กฎหมายสิบสองโต๊ะเป็นต้นมา ได้มีรูปแบบบางประการของข้อตกลงรูปลักษณะของสัญญาจะเป็นในรูปคำถามและคำตอบซึ่งได้กำหนดแบบพิธีไว้เรียกว่า Stipulatio โดยฝ่ายหนึ่งตั้งคำถามว่า ท่านสัญญาใช่ไหม (Spondesny) อีกฝ่ายหนึ่งตอบว่าใช่ (Spondeo) ถ้าหากตอบโดยใช่วาจากฎกต้องตามแบบคำพูดที่กำหนดไว้ สัญญาเกิดขึ้นซึ่งถือว่ารูปแบบสำคัญกว่าเจตนา

ในราวศตวรรษที่ 1 หลังจากเกิดความคิดนี้สิ้นขึ้นแล้ว ได้เริ่มมีความคิดว่าอาจมีสัญญาผูกพันขึ้นได้โดยไม่ต้องมีรูปแบบแน่นอนเหมือน Stipulatio กล่าวคือ เริ่มถือ เอาความยินยอมสำคัญกว่ารูปแบบ

กล่าวโดยย่อแล้ว เมื่อการให้คำมั่นสัญญา เป็นรูปแบบของสัญญา คนทุกคนจึงต้องระมัดระวังคำพูดของตนเอง มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดความรับผิดชอบหรือได้รับผลร้าย หากไม่ระมัดระวังในการให้คำมั่นสัญญาก็เท่ากับว่าตนผูกพลอยหรือมีเจตนาที่จะคดโกง

¹ Barry Nicholas, An introduction to roman law

(oxford : at the clarendon press, 1965), pp. 158-161

กฎหมายอังกฤษ¹

ในสมัยโบราณ กฎหมายสัญญา โดยทั่วไปผูกพันอยู่กับแบบเฉพาะเป็น เรื่อง ๆ ไป กล่าวคือ สัญญาจะมีผลบังคับใดต่อเมื่อได้ทำตามแบบแผนที่ยอมรับเป็นสำคัญ ใน สมัยศตวรรษที่ 12 - 13 แนวความคิดว่าการไม่ปฏิบัติตามสัญญา เป็นความผิดและบาป เพราะเป็นการฝ่าฝืนต่อ promissory oath สัญญาที่ทำกันโดยการแสดงเจตนา นั้นไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย

ต่อมาในสมัยหลังศตวรรษที่ 14 การขยายตัวทางการค้าและอิทธิพล ของพ่อค้าและกฎหมายได้ชักนำให้ศาลคอมมอนลอว์พยายามปรับตัวให้สามารถบังคับ คดีตามสัญญาได้ในปัญหาที่กว้างขวางขึ้น เช่น ในศตวรรษที่ 15 ยอมรับคดีให้แก่ สัญญาซื้อขายที่สัญญาตกลงกันเสร็จแล้ว โดยถือว่าสินค้าที่ซื้อขายกันใดโอนไปยังคู่ สัญญาแล้ว และเมื่อการพาณิชย์เจริญมากขึ้นก็มีการทำสัญญาโดยการตกลงควยวาจา มากขึ้น ทำให้ศาลคอมมอนลอว์พยายามหาทางเยียวยาให้แก่กรณีต่าง ๆ

ต่อมาราวศตวรรษที่ 16 นักกฎหมายเริ่มมองเห็นความรับผิดชอบจากสัญญา โดยตรงมากขึ้น กล่าวคือยอมรับว่าความรับผิดชอบทางสัญญา ไม่ได้อยู่ที่ระบบของสัญญา แต่สาระสำคัญของสัญญาอยู่ที่เจตนาตรงกันโดยการตกลงกันของคู่กรณี ซึ่ง เป็นผลมา จากคดี Slade ในปี ค.ศ. 1602 ซึ่งเป็นคดีที่มีความสำคัญยิ่งในทางประวัติศาสตร์ การวิวัฒนาการของกฎหมายลักษณะสัญญาในระบบคอมมอนลอว์ เพราะผลจากการตัด

¹ ชีระเกษ ยวชิต "กฎหมายลักษณะสัญญาของอังกฤษว่าด้วยคำเสนอ และคำสขของ สัญญาที่เกิดขึ้นโดยพฤตินัย" (รายงานชั้นปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522) หน้า 1 - 7 (หาอ่านได้ที่หอสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ลักษณะทั่วไปของคำมั่น

คำมั่นนั้น เป็นคำที่ไม่ได้มีการให้คำนิยามกันไว้ในตัวบทกฎหมายอย่างชัดเจน การให้คำมั่นนั้นอาจมีผลในทางกฎหมายแพ่ง หรือกฎหมายอาญาก็ได้ ส่วนที่ว่าคำมั่นในทางกฎหมายแพ่งจะนำมาใช้กับคำมั่นในทางอาญาได้หรือไม่ นั้น จำต้องวิเคราะห์ดูจากการพยายามให้คำนิยามของคำว่าคำมั่นทั้งในทางแพ่ง และในทางอาญาของยูทรวงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์ ตามแต่กรณี

ความหมายของคำมั่นทางแพ่ง

คำว่า คำมั่น ไม่มีบทนิยามในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึงอะไร และ ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กันอย่างไร ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงคำมั่นชนิดต่าง ๆ และบทเฉพาะที่ใช้กับคำมั่นชนิดนั้น ๆ อย่างไรก็ตามก็ได้อรรถกถาได้ให้ความเห็นในเรื่องคำมั่นไว้ ดังนี้

ศาสตราจารย์ จิต เศรษฐบุตร เห็นว่า คำมั่นคือ " การให้ความแน่อนว่าตนจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด " ¹

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เห็นว่า คำมั่นคือ คำขออย่างหนึ่งที่มีงตอการผูกพันด้วยสัญญา ²

¹ จิต เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติกรรมและหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2524), หน้า 277

² ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค 1-2) พุทธศักราช 2478 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2505, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการ, 2520), หน้า 470

อาจารย์สุบิน พูลพัฒน์ เห็นว่า คำนั้นคือ " คำขอหรือคำเสนอ
 อย่างหนึ่งที่มีผู้การผูกพันกันด้วยสัญญา " ¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุมิตี ใจสมุทร เห็นว่า คำนั้นคือ " คำเสนอ
 นั้นเองแต่เป็นคำเสนอทำสัญญาที่มีลักษณะพิเศษ เข้มข้น จริงจังกว่าคำเสนอทั่วไป
 มีความผูกพันตัวผู้ให้คำมั่นหนักกว่าคำเสนอทั่วไป " ²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงผกา บุญโสภากย์ เห็นว่า คำนั้นคือ
 " การแสดงให้ความแน่นอนว่าตนจะกระทำอย่างไรอย่างหนึ่ง " ³

อาจารย์วิริยะ เกิดศิริ เห็นว่า คำนั้นคือ " การที่บุคคลหนึ่ง
 แสดงเจตนาฝ่ายเดียวผูกพันตนต่ออีกฝ่ายหนึ่ง " ⁴

¹ สุบิน พูลพัฒน์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า
 ด้วนิติกรรมและสัญญา (นครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี : โรงพิมพ์ศูนย์การพิมพ์,
 2515), หน้า 405

² อนุมิตี ใจสมุทร, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 ว่าด้วยสัญญา (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ, 2514), หน้า 74

³ พวงผกา บุญโสภากย์, คำบรรยายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
 2520), หน้า 328

⁴ วิริยะ เกิดศิริ, นิติกรรม สัญญา นี้ (พระนคร : โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517), หน้า 171

เมื่อพิจารณาจากแนวคำพิพากษากฎีกาแล้ว จะเห็นว่าศาลฎีกามีแนวโน้มน้อมคล้อยตามความเห็นที่ว่า คำมั่นเป็นคำเสนอ กล่าวคือ ศาลเคยนำบทบัญญัติ เรื่องคำ เสนอมายังบังคับกับ เรื่องคำมั่น¹

ความหมายของคำมั่นทางอาญา

เช่นเดียวกับคำมั่นในทางกฎหมายแพ่ง คำมั่นในทางกฎหมายอาญามีไต่ถามนิยามให้ไว้แต่อย่างใด คงมีแต่ผู้ทรงคุณวุฒิทางนิติศาสตร์ให้คำนิยามของคำว่า การให้คำมั่นเป็นเท็จไว้มานึ่ง เช่น

1 คำพิพากษากฎีกาที่ 1213/2517 (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยว่า สัญญาเช่าที่ดินมีข้อความว่า เมื่อครบอายุสัญญาเช่าแล้ว ผู้ให้เช่ายินยอมจดทะเบียนต่อสัญญาเช่าให้แก่ผู้เช่าอีก 10 ปี ตามสัญญาเดิม ข้อความดังกล่าวเป็นเพียงคำมั่น เมื่อผู้เช่าทราบว่าผู้ให้เช่าตายก่อนครบกำหนดแล้ว คำมั่นยอมไม่มีผลบังคับ ผู้เช่าจะฟ้องขอให้บังคับทายาทผู้ให้เช่าจดทะเบียนต่ออายุสัญญาเช่าหาได้ไม่

คำพิพากษากฎีกาที่ 163/2518 วินิจฉัยว่า คำมั่นของผู้ให้เช่าว่าจะให้เช่าต่อนั้น เมื่อผู้ให้เช่าตาย และผู้เช่ากรูแล้ว คำมั่นนั้นตกไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 360 ไม่ผูกพันทายาทให้ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 569

ศาสตราจารย์อุททิศ แส่นโกศิก ให้คำนิยามว่า การให้คำ
มั่นเป็นเท็จ หมายถึง การให้คำมั่นว่าจะกระทำหรือไม่กระทำอย่างใด
อย่างหนึ่งในอนาคต โดยผู้ให้คำมั่นตั้งใจไว้แล้วในขณะที่ให้คำมั่นว่าจะ
ไม่ปฏิบัติตามนั้น¹

อาจารย์ยงยุทธ ชารีสาร ก็ให้คำนิยามไว้เช่นเดียวกันนี้
ด้วย²

ลำพังแต่การให้คำมั่นนั้นไม่มีผลในทางกฎหมายแต่อย่างใด
กฎหมายอาญาจะ เข้ามามีบทบาทต่อ เมื่อการให้คำมั่นนั้น เป็นเท็จแต่
ความกฎหมายแพ่งแล้ว คำมั่นอาจก่อให้เกิดหนี้ขึ้นบ้าง ดังนั้นในทางกฎหมาย
แพ่ง ไม่ว่าจะการให้คำมั่นนั้นจะเป็นเท็จ หรือไม่ใช่ เรื่องสาระสำคัญ เพราะ
ว่าผู้ให้คำมั่นแล้วจะต้องรับผิดชอบต่อคำมั่นของตนที่ให้ไว้ในทางแพ่ง

คำมั่นก่อให้เกิดหนี้หรือไม่

อย่างไรก็ดี มีปัญหาว่าคำมั่นจะก่อให้เกิดหนี้หรือไม่นั้น ได้
มีนักนิติศาสตร์ได้มีความเห็นแตกต่างกันดังนี้

ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เห็นว่า นิติกรรม
ฝ่ายเดียว เช่น คำมั่น และคำเสนอไม่ก่อให้เกิดหนี้ใด ๆ การที่นิติ

¹ อุททิศ แส่นโกศิก, "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิด
ทางอาญาฐานฉ้อโกง", บทบัญญัติ 25 (พฤษภาคม 2511) : 283

² ยงยุทธ ชารีสาร "การให้คำมั่นเป็นเท็จกับความผิดทาง
อาญาฐานฉ้อโกง," บทบัญญัติ เล่มที่ 36 ตอน 3 (พ.ศ. 2522) : 447

กรรมฝ่ายเดียวมีผลในทางผูกพันผู้ทำนิติกรรมได้ในบางกรณี เพราะมี
กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น¹

ศาสตราจารย์จิติ คิงศัทพ์ เห็นว่า นิติกรรมฝ่ายเดียวก่อให้เกิด
หนี้ผูกพันตัวผู้แสดงเจตนาได้ กล่าวคือ การแสดงเจตนาฝ่ายเดียว
เป็นมูลเหตุแห่งหนี้ได้ เฉพาะกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้มีผลสัมพัทธ์จากเจตนา
ที่แสดงออกในทางหนึ่งเท่านั้น แต่จะว่าหนี้เกิดขึ้นจากการแสดงเจตนา
ฝ่ายเดียวในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น เกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย
หรือเกิดขึ้นโดยผลของการแสดงเจตนาแต่อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ
ไม่ได้ ต้องถือว่าหนี้เกิดจากการแสดงเจตนา รวมทั้งจากพันธสัญญาของ
กฎหมายด้วย²

ผู้เขียนเห็นด้วยกับความเห็นของฝ่ายหลังนี้ ซึ่งถือว่าคำมั่นก่อให้เกิด
หนี้ผูกพันผู้ให้คำมั่นที่จะต้องปฏิบัติตามคำมั่นที่ให้ไว้ เมื่อมีผู้เข้า
กระทำการตามคำมั่นนั้นแล้ว (การให้คำมั่นทางแพ่งนั้นผู้ให้คำมั่นจะต้อง
รับผิดชอบในทางแพ่งไม่ว่าการให้คำมั่นนั้นจะเป็นเท็จหรือไม่) เช่น

¹ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 (ภาค 1-2) พุทธศักราช 2478
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2505, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2520) หน้า 434-435

² จิติ คิงศัทพ์ และ ยล ชีรกุล, คำอธิบายประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 241 ถึงมาตรา 452
(พระนคร : โรงพิมพ์ไทยทิพย์, 2503) หน้า 253-255

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 121/2472 เกมโจทก์ทำสัญญาจำนอง
ที่ดินไว้กับจำเลยแล้ว กางชำระดอกเบี้ย โจทก์จึงโอนที่ดินให้เป็น
สิทธิแก่จำเลย ต่อมาจำเลยเขียนสัญญาให้โจทก์ 1 ฉบับ ความว่า
"ถ้าโจทก์หาเงินมาให้ 4,350 บาท ภายใน 1 ปี จำเลยยอมให้โจทก์
ไถ่ที่ดินคืน" ครั้นโจทก์มีเงินมาขอซื้อที่ดินคืนภายในกำหนด ปรากฏว่า
จำเลยโอนขายที่ดินให้ผู้อื่นไปแล้ว ดังนั้นเป็นคำมั่นจะขาย แต่จำเลยไม่
สามารถโอนที่ดินให้โจทก์ได้ เพราะจำเลยให้คนอื่นไปแล้ว
จึงให้จำเลยใช้ค่าเสียหาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 170/2497 ทำสัญญาขายที่ดินโดยจด
ทะเบียนที่ดินอำเภอ และตกลงด้วยปากเปล่ามาก่อนว่าผู้ซื้ออาจได้
คืนได้ใน 10 ปี เป็นทำนองขายฝาก แต่เนื่องจากข้อตกลงนี้มีโจทก์
ทะเบียนจึงตก เป็นโมฆะ ต่อมาอีก 2 ปี โจทก์ทำหนังสือลงลายมือชื่อผู้
ขายยอมให้ผู้ซื้อซื้อคืนได้ภายใน 10 ปี ตามราคาเดิม ดังนั้นเป็นคำมั่น
จะขาย บังคับกันได้

กล่าวโดยสรุป การให้คำมั่นในทางแพ่ง เป็นคำเสนออย่าง
หนึ่งแต่ผูกพันผู้ให้คำมั่นหนักแน่นกว่า คำเสนอธรรมดา ส่วนคำมั่นใน
ทางอาญานั้นอาจจะทำให้ผู้ให้คำมั่นตกเป็นจำเลยในคดีอาญาได้ก็
ต่อเมื่อการให้คำมั่นนั้นเป็นเท็จ

คำมั่นในทางแพ่งยอมก่อให้เกิดภาระหน้าที่ในทางแพ่งแก่
ผู้ให้คำมั่นที่จะต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนการไม่ปฏิบัติ
ตามคำมั่นจะก่อให้เกิดความเสียหายในทางอาญาหรือไม่นั้นจะได้
พิจารณาในบทต่อไป

อนึ่งการให้คำนิยามของคำว่าคำมั่นในทางแพ่งนั้น ก็อาจ
 เป็นประโยชน์ต่อการให้คำจำกัดความคำว่าคำมั่นตามกฎหมายอาญา
 แต่ผู้เขียนเห็นว่า จะนำความหมายทางแพ่งมาประยุกต์ใช้กับกฎหมาย
 อาญาไม่ได้ ด้วยเหตุว่านโยบายของกฎหมายแพ่ง และนโยบายของ
 กฎหมายอาญามีความแตกต่างกันอย่างมาก แต่ก็ยอมรับว่าการให้คำ
 นิยามตามกฎหมายแพ่งมีประโยชน์ต่อการตีความกฎหมายอาญา ทั้งนี้
 คำพิพากษาศาลฎีกาและนักนิติศาสตร์ทั่วไปก็ยังยอมรับเอาคำนิยามของ
 กฎหมายแพ่งบาง เรื่องมาใช้ในการตีความกฎหมายอาญา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย